

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/11/2025
Identifikačné číslo spisu:	8323200933
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8323200933.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého P. E., L. XX. C. XXXX, J. zastúpeného procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Y. dieťa matky C. E., L. XX. M. XXXX, I. XXX, P. právne zastúpenej advokátskou kanceláriou C&T Advokáti s.r.o., Bratislava, Fedinova 3b, IČO: 51284961, a otca O. E., L. XX. I. XXXX, Y., D. Y. XX, právne zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Garom, Bratislava, Štefániková 14, o zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10P/90/2023, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. októbra 2024 sp. zn. 15CoP/56/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. októbra 2024 č. k. 15CoP/56/2024 - 289 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 29. januára 2024 č. k. 10P/90/2023-211 zmenil rozhodnutie súdu Metropolitného okresu Dublin č. 0198/2016 z 28. mája 2021 v časti starostlivosti o maloletého P. E. tak, že ho zveril do osobnej starostlivosti otca a uložil matke povinnosť prispievať na jeho výživu sumou 260 eur mesačne (výrok I. a III.), určil, že právo zastupovať maloletého a spravovať jeho majetok majú obaja rodičia (výrok II.), zaostalé výživné vo výške 2.946,66 eura povolil matke splácať v mesačných splátkach (výrok IV.), styk matky s maloletým ponechal neobmedzený (výrok V.), určil, že poberať rodinné prídavky na maloletého a uplatňovať si daňový bonus bude otec (výrok VI.) a žiadnemu s účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok VII.).

1.1 Súd prvej inštancie primárne uviedol, že má právomoc rozhodovať vo veci zmeny zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca v zmysle ustanovení Kapitoly II, oddiel 2, čl. 7, ods. 1 Nariadenia rady (EÚ) 2019/1111 podľa ktorých, súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania. V danom prípade mal súd prvej inštancie za to, že obvyklý pobyt maloletého je na území Slovenskej republiky najmenej od roku 2016, od kedy tu maloletý žije so svojim otcom a jeho rodičmi,

navštevuje základnú školu, má priateľov a venuje sa mimoškolským aktivitám. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že je síce pravda, že k zmene bydliska maloletého došlo únosom zo strany otca, avšak Okresný súd Košice I uznesením sp. zn. 21Em/2/2018 z 14. februára 2022 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP 90/2022 z 19. októbra 2022 rozhodol, že výkon rozhodnutia o vydanie maloletého je neprípustný a výkon bol zastavený. K námietke matky, že vo veci úpravy a povinností k maloletému bolo rozhodnuté írskym súdom a konanie by vôbec nemalo prebiehať súd prvej inštancie uviedol, že upriamuje pozornosť na § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov a § 121 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), v zmysle ktorých je možné zmeniť rozsudky týkajúce sa výkonu rodičovských práv a povinností v prípade, ak dôjde k zmene pomerov.

1.2 Súd prvej inštancie ďalej skonštatoval, že sa maloletý nachádza v starostlivosti svojho otca cca osem rokov, pričom v jeho starostlivosti neboli zistené žiadne nedostatky. Súd prvej inštancie zisťoval aj názor maloletého, ktorý uviedol, že je na Slovensku od svojich šiestich rokov a chce, aby to ostalo tak ako je to teraz, aby ostal pri otcovi na Slovensku, a zároveň uviedol, že by chcel aby tu bol aj jeho brat. Rovnako súd prvej inštancie poukázal na to, že aj procesný opatrovník doporučil rozhodnúť v prospech otca, aby bolo aj právne podložené, že sa reálne maloletý nachádza v starostlivosti otca, preto súd prvej inštancie zmenil rozhodnutie súdu Metropolitného okresu Dublin č. 0198/2016 z 28. mája 2021. Súd prvej inštancie zároveň uviedol, že styk matky s maloletým ponechal neobmedzený, keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že matka s bratom maloletého žije v T. a na Slovensko nechodí, a preto by bolo nadbytočné, ak by súd upravil styk na konkrétne časy. Súd prvej inštancie ďalej k výživnému na maloletého uviedol, že je nepochybné, že každý z rodičov má v starostlivosti jedno maloleté dieťa, a výdavky na deti sú porovnateľne vysoké, preto by bolo najvhodnejšie, aby si rodičia navzájom výživné na deti neplatili, avšak predmetom konania bolo aj určenie výživného zo strany matky, preto súd prvej inštancie určil matke výživné vo výške 260 eur mesačne tak, ako je určené výživné otcovi. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 CMP tak, že účastníkom náhradu trov nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky rozsudkom z 24. októbra 2024 č. k. 15CoP/56/2024 - 289 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku IV. a V. (výrok I.), vo výroku I. a III. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zveril maloletého P. do osobnej starostlivosti otca a určil matke povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 260 eur (výrok II. a III.), zrušil rozsudok vo výroku VI. a konanie v tejto časti zastavil (výrok IV.) a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok V.).

2.1 Odvolací súd mal za preukázané, že maloletý od 03. júla 2016 žije so svojim otcom na Slovensku, má tu sociálne väzby, okruh priateľov/spolužiakov a za svoj domov považuje Slovensko a chce tu zostať, a bojí sa, že matka príde a že si ho bude chcieť odvieť do T. násilím. Odvolací súd k námietkam matky ohľadom právomoci súdu uviedol, že kľúčovým elementom pre rozhodnutie o návrate maloletého je v prvom rade vyhodnotenie krajiny obvyklého pobytu dieťaťa. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa odvolací súd zaoberal podstatnými kritériami obvyklého pobytu dieťaťa v kontexte skutkových okolností prípadu a skonštatoval, že pre ustálenie krajiny obvyklého pobytu maloletého dieťaťa bol účel a charakter jeho pobytu na Slovensku, kde žije s otcom od roku 2016, a má tu vytvorené sociálne väzby, a vybudované rodinné zázemie v podobe bývania, zdravotnej starostlivosti, či návštevy školského zariadenia. K tvrdeniu matky, že maloletý s ňou do roku 2016 žil v T. kde mal evidovaný trvalý pobyt odvolací súd uviedol, že subjektívne vnímanie reality matky nemôže nahradiť objektívny stav, a evidencia trvalého pobytu osoby má len evidenčný charakter, nemá žiaden vzťah k skutočnému miestu pobytu osoby. Odvolací súd ďalej poukázal na naplnenie obsahu Nariadenia rady (EÚ) 2019/1111 súdom prvej inštancie s poukazom na zachovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, pri zisťovaní jeho názoru, keď podľa odvolacieho súdu maloletý v čase výsluchu dosiahol vek (14 rokov), kedy má sám možnosť vyjadriť svoj názor bez toho, aby bol niekým ovplyvňovaný. Na základe uvedeného odvolací súd považoval vykonané dokazovanie za dostatočné na zistenie skutočného stavu a súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu vec správne právne posúdil, pričom vykonal zmenu úpravy práv a povinností spôsobom, s ktorým sa odvolací súd nestotožnil, a len preto zmenil samotné rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. a III.

2.2 K odvolacej námietke matky, že v konaní pred súdom nebol zistený názor maloletého, a že sa nemohla vyjadriť k jednotlivým dôkazom, ktoré boli predložené na pojednávaní dňa 29. januára 2024 odvolací súd uviedol, že sa matka mohla osobne zúčastniť pojednávania (čo však odmietla s poukazom na to, že má obavu, že by došlo k únosu maloletého S.) a doslovne sa oboznámiť s listinnými dôkazmi, ktoré boli predkladané počas celého konania. Rovnako mal odvolací súd za to, že boli splnené podmienky pre zistenie názoru maloletého, keď bol vypočutý procesným opatrovníkom, a to v čase, keď prebiehalo samotné pojednávanie o jeho zverení do osobnej starostlivosti otcovi. Za uvedenej situácie by podľa odvolacieho súdu zisťovanie názoru maloletého konajúcou sudkyňou bolo nadbytočné a neúmerne zaťažujúce samotné dieťa. K dôvodom odvolania voči jednotlivým výrokom zo strany matky odvolací súd uviedol, že je názoru, že neboli predložené také dôkazy, pre ktoré by odvolací súd zrušil rozhodnutie a vyhovel dôvodom odvolania, nakoľko považoval vykonané dokazovanie v súlade so zákonom. K nezdôvodneniu rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie zistil jednak príjmy matky, ktorá od roku 2010 poberá sociálne dávky z írskeho sociálneho systému, ako aj príjem otca, ktorý svoje príjmy preukázal dostatočným spôsobom a určil také isté výživné ako bol zaviazaný otec súdom v Írsku z dôvodu, že považoval za adekvátne vynaložené náklady na maloletého P. na území Slovenska, ako aj na náklady, ktoré matka vynakladá na zabezpečenie potrieb maloletého S. v Írsku.

2.3 Odvolací súd ďalej uviedol, že súd prvej inštancie správne rozhodol aj v prípade úpravy styku matky s maloletým, keď ho ponechal neobmedzený, keďže aj samotná matka počas konania argumentovala tým, že sa na územie Slovenskej republiky obáva prísť, keďže sa bojí, že by bol maloletý S. unesený otcom tak, ako to bolo v prípade maloletého P.. Súd prvej inštancie tak podľa odvolacieho súdu správne vychádzal zo záverov a samotného postoja matky, že na území Slovenska sa k maloletému P. aby realizovala styk nechystá. Odvolací súd tak mal za to, že bolo potrebné rozhodnúť o zverení maloletého P. v zmysle príslušných ustanovení platnej právnej úpravy Slovenskej republiky za dodržania citovaných článkov Nariadenia EÚ, pričom odvolací súd rozhodoval v súlade s najlepším záujmom maloletého. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 52 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala matka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. d), e), f) a § 421 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Po zopakovaní celej genézy prípadu uviedla, že v predmetnej veci už predtým právoplatne rozhodol súd Metropolitného okresu Dublin rozhodnutím č. 0198/2016 z 28. mája 2021 a slovenské súdy nedisponovali právomocou a ani príslušnosťou vo veci rozhodnúť. Podľa dovolateľky súd prvej inštancie nemohol a nemôže založiť svoju právomoc podľa čl. 8 Nariadenia rady (EÚ) 2019/1111, a keďže žiadna z alternatívnych podmienok v čl. 9 nebola v prípade maloletého splnená, z uvedeného podľa dovolateľky jednoznačne vyplýva, že konajúci súd nemal právomoc konať a rozhodnúť v predmetnej veci. Dovolateľka tak má za to, že v jej prípade neboli splnené podmienky na ustálenie obvyklého pobytu maloletého, a v tejto otázke sa súdy odklonili aj od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (3Cdo 176/2015), čím nebol ani naplnený správne obsadený súd prvej inštancie ani odvolací súd. Podľa matky otec profituje zo svojho neoprávneného konania, keďže sa dovolateľka nikdy nezmierila s neoprávneným premiestnením maloletého a využila všetky dostupné právne kroky na dosiahnutie jeho návratu. Zároveň sa podľa dovolateľky odvolací súd vo svojom rozsudku k uvedenej argumentácii dovolateľky vôbec nevyjadril.

3.1. Dovolateľka ďalej poukázala na to, že sa súdy vôbec nevysporiadali s argumentami týkajúcimi sa najmä určenia obvyklého pobytu maloletého, súvisiaceho ustálenia právomoci a príslušnosti slovenských súdov ako aj protiprávneho konania otca na začiatku tohto prípadu, keď odvolací súd iba konštatoval, že obvyklý pobyt ustálil na tom, že maloletý od roku 2016 žije na Slovensku. Rovnako sa podľa dovolateľky odvolací súd nevysporiadal s rozporom súdnych rozhodnutí s princípom právneho štátu: „nemo turpitudinem suam allegare potest“, (nikto nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania), ako môže byť v najlepšom záujme maloletého určenie starostlivosti pre otca, keď toto určenie vychádza z nemorálneho a protiprávneho konania tejto osoby (únos a následná ignorancia uznesenia o

návrate ako aj sabotovanie vykonávacieho konania). Dovolateľka poukázala aj na rozpornosť s princípom spravodlivosti, že súd určil, aby matka hradila výživné napriek tomu, že otec jej doposiaľ ani jeden cent na ani jedného syna neprispel, napriek existencii právoplatných a vykonateľných rozhodnutí o výživnom. Jediným dôvodom, na ktorý podľa matky odvolací súd vo svojom odôvodnení poukázal bolo vyjadrenie maloletého na pojednávaní, ostatné argumenty v prospech starostlivosti otca ako nepodstatné odmietol, pritom sa nezaoberal okolnosťami - osobnosťami rodičov, najmä v tom smere, ktorý z nich vzhľadom k svojmu správaniu i v minulosti a osobnostnej výbave je schopný pre maloletých vytvoriť stabilnejšie výchovné prostredie. Napriek tomu, že podľa dovolateľky súdy zistili skutkový stav plne v súlade s jej tvrdeniami, jej argumentmi k protiprávnemu konaniu otca (únos), jeho negatívnej osobnostnej výbave a manipulácii oboch maloletých sa vôbec nezaoberali a uspokojili sa s vyjadrením maloletého.

3.2. Dovolateľka ďalej namietala rovnosť strán, keď súdy prihliadli výlučne na dôkazy predložené navrhovateľom a ignorovali, resp. odmietli vykonať dôkazy predložené alebo navrhnuté dovolateľkou. Okrem toho súdy odmietli poskytnúť dovolateľke dostatočný čas na prípravu a vykonanie práva na vyjadrenie k predloženým listinám (dôkazom). Podľa dovolateľky na pojednávaní 29. januára 2024 uvádzala množstvo argumentov, s ktorými sa súd vôbec nevysporiadal, a rozhodol jednostranne v prospech otca, pričom jej neumožnil preštudovať si a vyjadriť sa k podaniam otca predloženým priamo na pojednávaní napriek tomu, že vyjadrila záujem sa s týmito listinami oboznámiť, čo jej bolo odmietnuté. Dovolateľka ďalej poukázala na to, že jej nie je zrejmé, prečo odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. a III., keď táto zmena fakticky nič nemení, a dovolateľke rovnako nie je zrejmé, ako možno zveriť maloletého do výlučnej starostlivosti druhého rodiča, bez akejkoľvek zmienky pôvodného rozhodnutia vo výroku samotnom. Odvolací súd podľa dovolateľky nijako tieto úvahy nevysvetľuje. Na základe uvedeného navrhla dovolaciemu súdu aby zrušil rozsudok súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

4. Procesný opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v plnej miere zotrváva na svojom stanovisku, ktoré predniesol v konaní vo veci samej, ako aj na svojom vyjadrení k odvolaniu matky zo dňa 17. mája 2024. K otázke relevantnosti samotných dovolacích dôvodov, resp. opodstatnenosti dovolania, poukázal na to, že nedokáže zaujať stanovisko a posúdenie veci ponecháva na súde kompetentnom vo veci rozhodnúť.

5. Otec vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že s dovolaním matky nesúhlasí, keďže v danom prípade nedošlo k naplneniu žiadneho dovolacieho dôvodu. Podľa otca rozhodnutie o zastavení výkonu rozhodnutia bolo založené na zistení nepripustnosti samotného výkonu, a to z dôvodu naplnenia výnimky podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z roku 1980, keď súd v danom prípade konštatoval, že návrat maloletého do Írska bol spojený s neakceptovateľným rizikom závažnej ujmy na jeho psychickom zdraví a celkovom vývine. Je preto podľa otca nesprávne a právne neobhájiteľné interpretovať tento vývoj konania ako nezákonné konanie zo strany otca vo vzťahu k matke. Po právoplatnom zastavení návratového konania na území Slovenskej republiky mal otec plné právo iniciovať konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností podľa slovenského právneho poriadku, keď sa maloletý už dlhodobo nachádza na území Slovenskej republiky a Slovensko sa stalo jeho faktickým centrom životných záujmov. Podľa otca sa matka opiera o rozhodnutie Metropolitného súdu v Dubline, je však podľa otca nutné povedať, že nebol o tomto konaní nijakým spôsobom informovaný, neboli mu doručené žiadne procesné písomnosti, a preto mu nebola poskytnutá možnosť zúčastniť sa na konaní, vyjadriť sa k veci, navrhovať dôkazy alebo sa brániť proti tvrdeniam matky. Rovnako je podľa otca nevyhnutné odmietnuť akúkoľvek interpretáciu konania otca ako únosu maloletého, keď v tomto konaní predložil rozsiahly súbor dôkazov ktoré jednoznačne preukazujú, že odchod otca zo štátu pôvodného pobytu prebehol so súhlasom matky, a to v záujme ochrany maloletých a stabilizácie situácie v rodine. K právomoci slovenských súdov otec uviedol, že právomoc nie je viazaná na miesto vydania predchádzajúceho rozsudku, ale na aktuálny obvyklý pobyt dieťaťa a zmenu relevantných okolností, pričom maloletý mal v čase začatia konania obvyklý aj faktický pobyt na území Slovenska, ktoré je centrom jeho každodenných záujmov. V danom prípade je podľa

otca potrebné zdôrazniť, že právomoc slovenských súdov bola založená okamihom právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu o zastavení výkonového konania. Podľa otca je potrebné upriamiť pozornosť na čl. 49 Nariadenia (EÚ) 2019/1111, ktorý výslovne predpokladá, že v prípade, ak súd rozhodne o odmietnutí návratu dieťaťa podľa čl. 13 Haagskeho dohovoru, rodič žiadajúci návrat má možnosť podať v lehote troch mesiacov od doručenia rozhodnutia návrh na začatie konania vo veci rodičovských práv a povinností na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržiavaním. V predmetnej veci však matka maloletého takýto návrh v uvedenej trojmesačnej lehote nepodala, a teda nevyužila procesný nástroj, ktorý jej európska legislatíva výslovne poskytuje.

5.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP otec uviedol, že sudy nižšej inštancie v danom prípade postupovali v súlade so zákonom, a vykonali dokazovanie v potrebnom rozsahu na spoľahlivé zistenie skutkového stavu. V konaní boli podľa otca vykonané dôkazy vrátane výsluchov oboch rodičov, ako aj výpovedí ďalších relevantných osôb, či samotného maloletého. Je potrebné podľa otca dodať, že závery súdov nevychádzali len z izolovaných skutkových tvrdení jednej strany, ale z komplexného a vecne vyváženého hodnotenia všetkých relevantných okolností prípadu. Matka bola podľa otca v konaní plne procesne aktívna a mala možnosť sa k veci opakovane vyjadrovať, predkladať dôkazy a navrhovať ich vykonanie, čomu bolo súdom vyhovené v primeranom rozsahu. K námietke matky o predložení listín otec uviedol, že zo zápisnice o pojednávaní jednoznačne vyplýva, že matka bola na danom pojednávaní prítomná, a že bola so všetkými predloženými listinami bezprostredne oboznámená priamo na pojednávaní. Išlo o listinné dôkazy, ktoré boli vecného a formálneho charakteru, čím súd postupoval v súlade so zákonom. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd dovolanie matky odmietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní matky maloletého dieťaťa.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1 Podľa § 420 písm. d) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

9.2 Podľa § 420 písm. e) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak,

že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP).

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

17. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

18. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nevysporiadanie sa odvolacieho súdu s argumentami týkajúcimi sa najmä určenia obvyklého pobytu maloletého, ustálenia právomoci a príslušnosti slovenských súdov ako aj protiprávneho konania otca na začiatku tohto prípadu, s rozporom súdnych rozhodnutí s princípom právneho štátu „nemo turpitudinem suam allegare potest“, a otázkou ako môže byť v najlepšom záujme maloletého určenie starostlivosti pre otca, keď toto určenie vychádza z nemorálneho a protiprávneho konania tejto osoby.

19. Podľa čl. 6 Základných princípov CMP súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci (v tejto súvislosti porovnaj i § 35 CMP, podľa ktorého súd je povinný zistiť skutočný stav veci) a súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí (tu potom porovnaj tiež § 36 CMP, podľa ktorého je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci).

20. Podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia rady (EÚ) 2019/1111 súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

21. Podľa čl. 9 Nariadenia rady (EÚ) 2019/1111 bez toho, aby bol dotknutý článok 10, si v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania dieťaťa súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte, a:

- a) každá osoba, inštitúcia alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním alebo
- b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, inštitúcia alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa zžilo s novým prostredím a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:
 - i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je dieťa zadržávané;
 - ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;
 - iii) žiadosť o návrat, ktorú podal nositeľ opatrovníckeho práva, zamietol súd členského štátu z iného dôvodu, ako je uvedený v článku 13 ods. 1 písm. b) alebo ods. 2 Haagskeho dohovoru z roku 1980, a proti rozhodnutiu už nemožno podať riadny opravný prostriedok;
 - iv) žiadny súd nezačal konanie podľa článku 29 ods. 3 a 5 v členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním;
 - v) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozhodnutie o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplyva povinnosť návratu dieťaťa.

22. Podľa Čl. 3 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia. [Pozn. Dohovor o právach dieťaťa bol vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. 104/1991 Zb. a v prípade Čl. 3 a Čl. 12 upravuje všeobecné princípy, ktoré nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2014 sp. zn. II. ÚS 596/2014)].

23. Neoddeliteľnou súčasťou najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa je jeho právo na to, aby nebolo

odtrhnuté od jedného rodiča a zadržované druhým rodičom, ktorý sa domnieva, že jeho práva majú väčšiu váhu než práva dotknutého dieťaťa. Dieťa nemôže byť považované za vlastníctvo rodičov, ale musí byť k nemu pristupované ako k jednotlivcovi s vlastnými právami a potrebami (už citovaný rozsudok ESĽP *Maumousseau a Washington proti Francúzsku*, bod 68). Spory či nezhody medzi rodičmi nie je možné riešiť tým, že jeden z rodičov bez vedomia a súhlasu druhého rodiča, resp. akéhokoľvek právoplatného rozhodnutia súdu odíde alebo zotrvá spoločne s maloletým dieťaťom v inom štáte, než je štát obvyklého pobytu dieťaťa, a tým znemožní druhému rodičovi výkon jeho rodičovských práv. Takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu, keďže ním dochádza k vážnemu zásahu do práv druhého rodiča, preto je žiaduce, aby následky tohto konania boli, pokiaľ čo možno najrýchlejšie odstránené rozhodnutím o nariadení návratu dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu (IV. ÚS 242/2025).

24. Neoprávneného premiestnenia dieťaťa sa dopustí rodič alebo iná osoba, ktorá sa s dieťaťom presťahuje do iného štátu, než v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt, pokiaľ druhý rodič alebo iná osoba, ktorá má právo starostlivosti o dieťa (opatrovnícke práva) podľa právnych predpisov krajiny obvyklého pobytu dieťaťa, zahŕňajúce aj právo rozhodovať o mieste pobytu dieťaťa, nesúhlasí s premiestnením dieťaťa. (I. ÚS 304/2018)

25. Nariadenie vyžaduje, aby premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa porušovalo vzťah, ktorý spĺňa súčasne dve požiadavky - právnou, ktorá spočíva v existencii opatrovníckych práv k dieťaťu, a faktickú, ktorá spočíva v skutočnom výkone týchto opatrovníckych práv k dieťaťu v čase premiestnenia alebo zadržania. Len také premiestnenie alebo zadržanie, ktoré poruší právny vzťah spĺňajúci obe požiadavky, je neoprávnené. Neoprávneného (protiprávneho) premiestnenia dieťaťa sa dopustí ten, kto bez vedomia alebo súhlasu rodiča alebo inej osoby, ktorej prislúcha opatrovnícke právo, trvale zmení miesto pobytu dieťaťa mimo krajinu, v ktorej malo dieťa dosiaľ svoj obvyklý pobyt.

26. Dovolací súd po preskúmaní rozhodnutia odvolacieho súdu konštatuje, že dovolacie námietky matky týkajúce sa nevysporiadania sa odvolacieho súdu s argumentmi o právomoci a príslušnosti slovenských súdov, ako aj o protiprávnom konaní otca a princípe „*nemo turpitudinem suam allegare potest*“, sú podľa § 420 písm. f) CSP opodstatnené (konzumujúc tým dovolanie podľa § 420 písm. d) a e) CSP). Základnou otázkou, ktorú museli sudy nižšej inštancie vyriešiť, bolo, či mali právomoc vo veci konať a rozhodovať.

27. Odvolací súd založil svoju právomoc výlučne na konštatovaní obvyklého pobytu maloletého podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia (EÚ) 2019/1111, pričom vychádzal z dlhodobého pobytu dieťaťa na Slovensku. Odvolací súd však opomenul aplikovať čl. 9 uvedeného nariadenia, ktorý je v prípade neoprávneného premiestnenia dieťaťa rozhodujúcim ustanovením. K otázke právomoci podľa čl. 9 sa odvolací súd nijako nevyjadril, hoci dovolateľka na toto ustanovenie poukazovala už v odvolaní. Odvolací súd neuviedol, či boli splnené podmienky, za ktorých si súd členského štátu pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa právomoc zachováva, ani nepreskúmal, či tieto podmienky v prejednávanej veci nastali. V prípade nedostatočného odôvodnenia súdu prvej inštancie bolo povinnosťou odvolacieho súdu tento nedostatok odstrániť, čo sa však nestalo.

28. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s otázkou neoprávneného premiestnenia maloletého; súd prvej inštancie síce uviedol, že k zmene bydliska došlo únosom zo strany otca, avšak bez ďalšej právnej analýzy uzavrel, že obvyklý pobyt maloletého je na Slovensku. Odvolací súd tento záver prevzal bez toho, aby preskúmal právny význam protiprávneho konania otca pre určenie právomoci podľa čl. 9 nariadenia. Odvolací súd sa nevyjadril ani k judikatúre, na ktorú dovolateľka poukazovala (napr. 3Cdo/176/2015, III. ÚS 93/2018), a ktorá je pre posúdenie neoprávneného premiestnenia relevantná. Takýto postup nezodpovedá požiadavkám na úplné a preskúmateľné odôvodnenie rozhodnutia.

29. Hoci najvyšší súd rozumie zámeru odvolacieho súdu sledovať všeobecne akceptovaný cieľ ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa, nemohol sa s jeho závermi stotožniť, keďže odvolací súd tento cieľ presadzoval bez zohľadnenia relevantných ustanovení Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111, ktoré sa na

prejednávanej vec vzt'ahujú.

30. K ostatným námietkam matky dovolací súd uvádza, že dovolanie neslúži na revíziu skutkových zistení ani na prehodnocovanie vykonaných dôkazov, keďže dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd nemôže formulovať nové skutkové závery ani preskúmať správnosť skutkových zistení. Napriek tomu je vhodné, aby sa odvolací súd v novom rozhodnutí primerane vysporiadal aj s právnymi námietkami matky, pokiaľ budú po opätovnom preskúmaní veci právne relevantné, a to v záujme presvedčivosti a jednoznačnosti svojho rozhodnutia (napr. 7Cdo/5/2024).

31. Dovolací súd považuje za potrebné upriamiť pozornosť odvolacieho súdu aj na námietku matky, ktorú uplatnila už v odvolaní, že sa nemohla relevantne oboznámiť s listinami predloženými otcom na pojednávaní konanom 29. januára 2024. Odvolací súd síce túto námietku vo svojom rozhodnutí reflektoval, avšak jeho úvahy sa javia byť v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania, ktorého podstatou je zabezpečiť, aby mali všetky strany reálnu možnosť uplatniť svoje procesné práva a predložiť svoje argumenty. Táto požiadavka nadobúda osobitný význam najmä v konaniach týkajúcich sa maloletých detí.

32. Odvolací súd sa náležitým spôsobom nevysporiadal s podstatnými skutočnosťami namietanými dovolateľkou, čím svojím postupom vybočil z rámca princípov materiálneho právneho štátu. Podľa § 387 ods. 3 CSP bolo jeho povinnosťou reagovať na rozhodujúce tvrdenia uvedené v odvolaní a poskytnúť k nim preskúmateľné odôvodnenie. Keďže odvolací súd k týmto otázkam nezaujal buď žiadne, alebo len všeobecné stanovisko, konanie pred odvolacím súdom bolo zaťažené zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Hoci odvolací súd formálne postupoval podľa § 387 ods. 2 CSP, neaplikoval postup vyžadovaný ustanovením § 387 ods. 3 CSP, čím prekročil limity práva na spravodlivý proces garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takýto deficit odôvodnenia je v judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dlhodobo považovaný za porušenie práva na spravodlivý proces (porov. napr. 5Cdo/204/2011, 4Cdo/120/2019).

33. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutie odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musí byť logické a presvedčivé. Osobitnú pozornosť bude venovať relevantným argumentom odvolateľa v podanom odvolaní, s ktorými sa komplexne vysporiada.

35. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porov. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). Ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať

uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (m. m. II. ÚS 89/2018, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 589/2021).

36. Dovolací súd považuje za potrebné nad rámec uvedeného uviesť, že z vyjadrenia otca k dovolaniu, ako aj z odôvodnení súdov nižšej inštancie k otázke právomoci slovenských súdov vyplýva, že svoju argumentáciu opierajú najmä o obvyklý pobyt maloletého na území Slovenskej republiky a o rozhodnutie, ktorým bol výkon rozhodnutia o návrate maloletého zastavený podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980. Takáto argumentácia však nereflektuje právny režim určenia právomoci podľa Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111. Zastavenie výkonu návratu z dôvodu rizika ujmy podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru samo osebe právomoc štátu nezakladá; jeho účelom je výlučne posúdiť, či má byť maloleté dieťa vrátené do štátu svojho obvyklého pobytu. V návratovom konaní sa nerozhoduje o úprave rodičovských práv a povinností ani o styku rodičov s dieťaťom. Uvedené zdôraznil aj Súdny dvor Európskej únie v rozsudku PPU - OL, v ktorom konštatoval, že rozhodnutie o návrate alebo nenávrate dieťaťa nerieši otázku opatrovníckeho práva a nemá dosah na možnosť rodiča uplatňovať svoje práva v konaní, ktorého meritom sú rodičovské práva a povinnosti (pozri rozsudok z 5. októbra 2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, bod 58).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.